

Posudek vedoucího disertační práce.

Autor: Robin Pech

Název: Hlas rozumu. Studie ke Kantově kritické filosofii

Jako téma své práce zvolil autor problematiku Kantova vztahu k řeči, a zejména k rétorice. Toto téma však zasazuje do širšího kontextu problematiky rozumu jako hlavního prostředku osvícenství. Apel na rozumovost a její svobodné používání je podle Kanta prostředkem, který má člověka vyvést ze stavu nedospělosti, do které se sám uvrhl. Podle Kantovy představy je třeba všechny epistemické, ale i morální nároky postavit před „soudný tribunál rozumu“, před kterým se musí obhájit. A Kantovým přesvědčením bylo, že jeho projekt tzv. kritické filosofie, jejíž první podoba je předložena v *Kritice čistého rozumu*, může buď sama být takovým soudním tribunálem nebo alespoň napomoci jeho vzniku. Jak říká název Kantovy knihy, musí rozum především prozkoumat sám sebe, své epistemické možnosti a kompetence, aby zjistil, co může poznat. Přestože to není z Kantovy první kritiky patrné, je řeč tím, co má pomoci změnit způsob myšlení a prosadit jeho novou podobu, která je iniciována první kritikou. To je jedna z hlavních autorových tezí. Již z toho je patrné, že podle autora není správné se domnívat, že Kant by řeč a možnosti jejího působení podceňoval, byť k jistým řečovým projevům, v nichž se neapeluje ani tolik na rozumové argumenty, jako spíše na emocionální stránku člověka, kritizoval, avšak zároveň si byl vědom toho, že mohou existovat situace, ve kterých je jejich použití oprávněné. A protože může řeč působit buď v psané nebo v mluvené formě, člení autor svou práci na dvě základní části. V první zkoumá vztah kritické filosofie k textualizované formě řeči. Ukazuje, že Kant si v této souvislosti klade zcela základní otázky, zejména otázku, co je to vůbec kniha, a s ní související otázky nakladatelské a právní. A protože osvícenství, jehož vrcholem je podle Kanta jeho kritická filosofie, radikalizovalo změny v pojetí vědy, jež mají svůj původ již v renesanci, zkoumá autor následně vztah kritické filosofie a vědy. Důvod k tomuto zkoumání je však i imanentní, neboť podle Kanta je rozdíl mezi vědeckým a filosofickým „hlasem rozumu“. Mimochodem, název práce je vlastně metafora, která chce říci, že teprve v řeči se rozumu dostává hlasu. V osvícenství se rozum „dostává ke slovu“, a to v rámci toho, čemu Kant říká „veřejnost“. Ve druhé části pak autor zkoumá samotný vztah kritické filosofie a rétoriky. A ani zde nenechá autor stranou nic, co by snad na první pohled mohlo být považováno za detail, o čem však

ukazuje, že je to pro Kanta významné. A i zde to souvisí s tím, že Kant uvedený vztah promýšlí od základu. Autor nenechává nic z toho stranou. Výsledkem v obou případech je, že čtenáři se dostane velmi detailního poučení o sledovaném problému.

Práce více než splňuje požadavky kladené na dizertační práci: má promyšlenou strukturu, kterou autor zároveň plausibilním způsobem vysvětlí čtenáři. Přechody mezi jednotlivými částmi jsou dobře zdůvodněné. Práce má badatelský rozměr v tom, že pracuje i s texty Kantových přednášek a ukazuje jejich význam z hlediska daného problému. Enormní je rozsah zpracované sekundární literatury. Práce má zároveň poučující charakter: autor čtenáři trpělivě krok za krokem vysvětluje základní pojmy a může jej na tomto základě následně vtahovat i do komplexnějších souvislostí, aniž by byla ohrožena jeho pozornost. Nakonec je třeba zdůraznit, že se u nás jedná o první práci k tomuto tématu, a ani v mezinárodním kontextu se nejedná o téma, jež by bylo častým zájmem kantovských badatelů. V tomto smyslu splňuje práce jeden ze základních badatelských požadavků, spojených s disertačními pracemi.

Zhodnocení průběhu studia: adept pravidelně docházel ke školiteli na konzultace, takže školitel měl dobrý přehled o postupu práce na dizertaci. Byl aktivní a všechny stanovené úkoly plnil svědomitě a včas, o čemž svědčí i to, že studium dokončil ve stanovené době.

Práci navrhuji k obhajobě.

Dr. phil. habil. Jindřich Karásek, Dr.